

на свободата сами да избират своята духовна посока на необятния пазар на култури и учения. Ако на Запад и в частност във Франция днес будизмът е изключително на мода, можем да се запитаме защо е така, призовава Клеман. Очевидно е, че причините за това са много и те трябва да бъдат проучени внимателно и издълбоко. Обяснимо е защо днешната западна култура разчиства своите сметки с Църквата и нейната история. За жалост хората знаят твърде малко за истинската история на светостта, макар че със сигурност ще помнят Инквизицията, насилието върху свободната воля и религиозните войни. Освен това, както признава православният французин, християнството твърде прибързано говори за любовта: „Любов, любов, любов“, повтарят непрекъснато християните, а после се карат жестоко помежду

си, както всички останали“. И ако все пак решим да вървим по обратния път към Далечния изток, нека поне опознаем будизма добре. Важно е да знаем, че ако за нас, християните, най-важна е личността в общение, то за будистите съвсем не е така. „За тях личността не съществува, тя е нещо като сноп от непостоянни елементи, които могат да се разхождат от съществуване в съществуване, но във вътрешността на този сноп няма нищо.“ Освен това, прегупреждава още Клеман, лесно е за една уморена цивилизация да се наклони към някоя религия на умората: не трябва да желяем, всичко причинява болка, да се затворим в доброжелателна мъдрост, за да преминем накрая в „нирвана“, за която съвсем не знаем какво точно е.

Всеки абзац от този „Малък компас“ е пронизан от още едно важно напомняне – неизкоренимостта на надеждата

намира своето основание в Христовото Възкресение. Кълновете на тази вяра се крият в дълбините на всяко човешко сърце, опазило своята гетинскост и чистота. За съжаление най-важното често ни убягва, защото светостта е дискретна и дори секретна, но както учи този пророк на Възкресението, тъкмо тя определя всичко, макар че може да изглежда като малка и невзрачна барачка на-сред панаира на съвременните идеи. В края на книгата Клеман се връща към Андре Малро, извикал в последните дни от живота си: „Очаквам пророка, който да каже: „Нищото не съществува!““. И сам споделя неутошцимата си надежда, че ако дълбоко в нас тревогата бъде изместена от доверието, ще можем да правим това, което никой не смее да прави: да благославяме живота.

Българската история на световна сцена

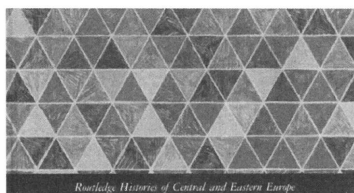
Петър Боиков

През ноември голямото и реномирано англо-американско издателство „Рътлидж“, с разпространителска мрежа в цял свят, издаде солиден том (461 страници) с твърда корица, озаглавен „България по време на комунизма“ (*Bulgaria under communism*). В кратката анотация на титулната страница изданието представя по следния начин изданието: „Книгата проследява стъпка по стъпка историята на комунизма в България от 1944

до 1989 г., но заедно с национално специфичното, тя съдържа и подробен разказ-изследване на историята на една политическа система: процесите на изграждането ѝ, на рутинността ѝ в мирното всекидневие, вътрешните ѝ кризи, постепенното ѝ изчерпване и саморазрушаване. Четиво за всеки, който иска да знае повече за България и българите и да получи нагледна представа как комунистическата система функционира на всекидневно

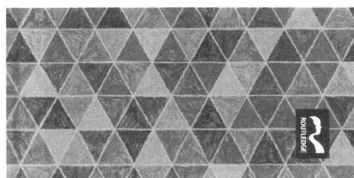
ниво и защо слиза от историческата сцена“.

Стремежът към пълнота на картината е определил интердисциплинарния характер на изследването. Наред със събитийната и политическа история на периода книгата обхваща и процесите в икономическата, социалната и културни сфери, историята на отделни институции като Комунистическата партия, Православната църква

BULGARIA UNDER COMMUNISM

Ivaylo Znepolски, Mihail Gruев,
Momtchil Metodiev, Martin Ivanov,
Daniel Vatchkov, Ivan Elenkov, and
Plamen Doynov

или Държавна сигурност, международните отношения, социалните деформации, както и различните форми на отклоняване или противопоставяне. Ето защо „България по времето на комунизма“ представлява колективна монография, която под ръководството и общата редакция на проф. Ивайло Знеполски е осъществена от седем от най-утвърдените изследователи на този исторически период: Михаил Груев, Даниел Вачков, Мартин Иванов, Иван Еленков, Момчил Методиев, Пламен Дойнов и Ивайло Знеполски. Същият колектив през 2011 г. публикува на български книгата „Историята на Народна република България – от началото до края“ („Сиела“/ИИБМ), която е основа и на английското издание, но не се покрива с него. За улесняване на комуникацията с чуждестранната публика са направени съществени съкращения, добавки, прекомпозиране и необходимите пояснителни бележки. Допълнително са осветлени години и събитията, предшествали Деветосептемврийския преврат, а така също и трудностите през първите години на демократичната трансформация.

Книгата предстои да излезе на пазара и да получи своята оценка в медиите и специализираната периодика, но първите отзиви за нея вече са известни в лицето на двамата вътрешни рецензенти на издателството, специалисти по проблемите на Източна Европа и Съветския съюз. Съгласно утвърдената академична практика рецензентите запазват анонимността си освен в случаите, когато изрично приемат да бъдат обявени. Единият от рецензентите разкрива самоличността си – Робърт Биделво, преподавател в Колежа по изкуства и хуманитаристика в университета „Суонзи“, Великобритания, работещ върху историята на Източна Европа. И двете рецензии аргументирано препоръчват книгата за печат. Желанието на егияния рецензент да остане анонимен заслужава уважение, ето защо ще предложим някои от оценките само на заявлия съгласие за публичност:

„Това е най-подробното и задълбочено изследване на английски език върху България по времето на комунизма.

Българските автори, изглежда, притежават по-задълбочено знание и разбиране на темата, отколкото техните западни колеги. От тази книга научих много повече, отколкото от редица западни разкази за България под комунизма.

Книгата е поглъщащо и осветляващо четиво, което притежава дълбочина и детайли, свързани с България от времето на комунизма, на които не сме попадали дори и при най-добрите текстове от западни автори. В сравнение с повечето наративни истории на страните от този регион и период тя съдържа в по-голяма степен обсъждане на концептуални и методологически въпроси.

Историята на комунистическа България е разказана до голяма степен като поучителен разказ, чрез който авторите приканват читателите да си извадят по-общи и по-дълбоки изводи или „уроци“. Притевствам често срещания ироничен тон и оценки.

Книгата е обосновано критична не само към българската, но най-общо и към европейските комунистически партии и режими, но го прави, без да се впуска в истерични антикомунистически тиражи.

Авторите се опитват да опровергаят стереотипните описания за своите български съграждани, според които те са изключително пасивни или бездейни по времето на комунистическата власт. Но въпреки че изтъкват силни аргументи срещу това (...) някои читатели, отдавна придържачи се към стереотипните възгледи за българите, най-вероятно биха намерили опровержаването им за неубедително.

Книгата има потенциал за госта дълъг пазарен живот, тъй като ще се превърне в **стандарт** и отправна точка по отношение историята на България от времето на комунизма за следващите едно или две десетилетия.“

За съжаление книгата трудно ще достигне до българския читател поради цената си от 115 паунда. Да се надяваме, че догодина изданието с меки корици ще бъде по-достъпно.

НРБ от началото до края

Под общата редакция
на Ивайло Знеполски

Даниел Вачков, Ивайло Знеполски,
Иван Еленков, Мартин Иванов,
Момчил Методиев, Пламен Дойнов

ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНИЕ НА БЛИЗКОТО БЪДЕЩО

© 2014